

KTOKOLWIEK (402) *pron*

ktokolwiek (401), **chtokolwiek** (1); ktokolwiek : chtokolwiek *MetrKor* (1 : 1).

W pisowni łącznej [w tym : ktokolwiekby (7), z interponowaną między „kto” a „-kolwiek” partykułą „-by-” (62), „-ć-”(1), z zaimkiem osobowym (2), zwrotnym (1), z końcówką osobową (1)] (323); w rozłącznej [w tym: „kto” w połączeniu z partykułą „-by” (14), „-ć” (1); rozdzielone zaimkiem zwrotnym (13), osobowym (13), przysłówkowym (2), wskazującym (1); partykułą „-by” (3); zaimkami: zwrotnym + przysłówkowy (1)] (79).

Oba o oraz e jasne.

N ktokolwiek (334). ◇ G kogokolwiek (18). ◇ D komukokolwiek (17). ◇ A kogokolwiek (20). ◇ I kimkolwiek (7). ◇ L kimkolwiek (4). ◇ V [z orzeczeniem w 2 sg lub rozkazniku] ktokolwiek (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

Zaimek „kto” w połączeniu z partykułą uogólniającą „-kolwiek”; aliquis, quisquis Calep, Cn; quispiam, quivis JanStat, Cn; quicumque Vulg, Cn; quilibet, quilubet, quiqui, quis, quisque Cn; aliquis unus, unusquispiam Calep; qui(s)quam Modrz; quiseunque JanStat.

A. *Względno-uogólniający: każdy, kto; kto tylko (273) :*

a. *Wprowadza zdanie podrzędne bez zapowiednika (163) :*

α. *Podmiotowe [w tym: w antepozycji (134), w postpozycji (13), w interpozycji (2); cum ai (1)] (149) :*

Bo kto kolwiek fie łam gáni/ bywa chytri ij mierżony. March¹ A3v, A4v; BierEz E4v, K2; ForCnR D4v; March³ V5; kto kolwiek ieft łpełnego rozumu/ rádżę przełoż łobie nád włłfytko ine łwiętą łáłkę iego. RejPs 136, 49, 136; LibLeg 11/141v; RejKup Kv, Bb; HistAl K7, L3v; MurzNT Mar 9/40; KromRozm II 13v; KromRozm III 113, H4v, L, O4v, Q2; Diar 77; GroicPorz 13; KrowObr Bv, 17v [2 r.], 82v, 94v, 129 (8); Leop Num 1/51, Mar 10/15, Iac 4/4; OrzList b4v; KochZuz A3v; KTokolwiek wierzy [omnis credens] Iezufá być Kryłtufem/ z Bogá fię narodził/ á ktokolwiek miłuię [omnis diligens] thego który vrodził/ miłuię też tego który z niego iałt národzon BibRadz 1.Ioann 5/1, Gen 4/15, 21/6, Lev 19/8, Eccli 22/2, 30 (11); OrzRozm Q2; GrzegRóżn I3v; RejAp 6v; GórnDworz E8, Y8, Aav, Aa3v, Bb7, Ii3v; HistRzym 111; RejPos 75v, 82, 83, 83v, 136v (14); RejPosWieez2 95; GrzegŚm 46; KuczbKat 205; RejZwierc 51, 206, 232, 236v; Wyzywał co męższych z wojska przeciwnego, Aby z niem, ktokolwiek śmie, szczęścia swego. KochMon 19; WujJud 20v, 60, 61, 96, 138, 165v; WujJudConf 68v; BudNT Mar 9/36, 40; CzechRozm 198, 253v; SkarJedn 5, 318; KochPs 32, 127, 169, 189; SkarŻyw 312, 328; ktokolwiek iedno bączny czytał piłmá moie nigdy mi z nich Sabellianifmu, zádać nie może CzechEp 313, 101; KochJez B4; NiemObr 27, 155; ReszPrz 44, 108; ReszList 154; WerGość 270; KochPieś 2, 42; Biała płęc/ y mężczyzná/ y ktokolwiek żywie/ Ale ty przed infzemi owłzem ofobliwie: Pieśni wełołe włzyłcy wełoło łpięwayćie PudłFr 71; ActReg 139; GostGosp 102; GórnTroas 7; LatHar 371; rzeczono ieft łtárym; Nie będziefz zábijáł: á ktobykolwiek zábił [qui occiderit]/ będzie winien łádu. WujNT Matth 5/22[21], Matth 5/20[19], 32, 10/42, 13/12, 15/5 (28); SarnStat 43, 147, 152, 858; GrabPospR L4; KlonWor 76.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl rzeczownika (1) : ktokolwiek z ludzi ná to więc páthrzy/ młodego człowieká rychley pozáłuię/ niż pogáni GórnDworz Mm.

β. *Dopełnieniowe* [w tymi w postpozycji (10), w antepozycji (2), w interpozycji (2); cum ai (2)] (14) : KlerWes A; RejPs 91v; LibLeg 11/108v; GórnDworz G8; idźcie ná rozbieżenie drog/ á kogokolwiek pothkacie á znajdyecie/ wzywycie ná thy gody moie. RejPos 238, 332v; BudBib Ier 40/5; ModrzBaz 99v; Ogién nie vgálzony Przed nim/ który nie żywi/ Kto fye kolwiek przeciwi. KochPs 146; KochPieś 17; KochSob 66; LatHar 592;564; SarnStat 852.

b. *W odniesieniu do zaimka jako podmiotu lub dopełniema zdania nadrzędnego wprowadza zdanie podrzędne określające bliżej osobą lub osoby przez ten zaimek wyrażone* [w tym: w stosunku do zaimka w antepozycji (71), w postpozycji (39)] (110) : Ktokolwiek przopuścza złemu/ Ten szkodzi zawnždy dobremu BierEz Mv; OpecŻyw 5; MetrKor 40/821; KlerWes A2v; LibLeg 10/92; RejPs 29, 46v, 69, 75v, 169v (11); HistAl N3; KromRozm II h4v, fv; KromRozm III D6, O7; Diar 47; GliczKsiąż F4; GroicPorz n4v, o, ov, o2; kthokolwiek vtzynkow dobrych nietzyni/ tákowy niema prawdziwey y żywey wiary KrowObr 61, 6v, 70, 92v; Leop 4.Reg 21/12, Matth 18/4, 5, Mar 9/36, Rom 10/13; Ktoby kolwiek miał łol zákazána/ Sláchćic/ Mieszczánin/ kmieć/ á záltano iá vniego/ táki ma być karan winą 14 grzywien: á ktoby winy niemiał czym płácić/ táki ma być w łádzon UstPraw D4v; KochZuz A2; BibRadz Lev 7/27, 2.Par 13/9, 3.Esdr 6/32, 4.Esdr 9/7, 1.Mach 1/60, Luc 8/18; OrzQuin K L3, N; RejAp 171v, 195; RejPos 9, 75v, 78v, 86, 105 (19); GórnDworz B7v; WujJud 20v, 117v; Toż łowo Boże podáie nam náukę [...] ktorey ktokolwiek nálláduie/ ten y Pánu Bogu fie podoba RejPosRozpr c4; RejPosWstaw [110³]; BudBib Iudic 11/24, 1 1.Esdr 7/26, 4.Esdr 9/7; CzechRozm 90v, 124v; ModrzBaz 2v; Nikt nie zelżony/ ktokolwiek w potrzebie/ Y w fwych trudnoáciách vćiekl fye do ćiebie KochPs 34, 35, 192; ZapKóścier 1582/40v; CzechEp 41, 343, 359; NiemObr 151; ReszList 181; WerGość 244; PudłFr 33, 40; ktobykolwiek czynił [qui autem fecerit] y náuczal; ten [hic] będzie zwan wielkim wkroleństwem niebieskim. WujNT Matth 5/20[19], 12/50, a. 30, 103, 164, 180 (9); SarnStat 15, 487, 647, 1130, 1201; CzahTr K2.

W połączeniu z G pl rzeczownika (1): vkogo kolwiek flug twoich będzie náležyon kortzak ktorego flukalf/ ten niechay vmrze HistJóz D2v.

α. *Zaimek wskazujący w zdaniu nadrzędnym zastąpiony partykułą „to” zawsze w funkcji podmiotu połączony z orzecznikiem w N* [zdanie podrzędne zawsze w antepozycji] (3) : RejAp 77; pan to dobrotliwy/ Ktokolwiek w nim vfa/ człowiek to łzcześliwy. KochPs 47; LatHar 708.

B. *Nieokreślony: ktoś, wszystko jedno, obojętnie kto. Jako podmiot, dopełnienie, przydawka lub orzecznik w zdaniu* [w tym: cum ai (2); wysunięty na pozycję przed wskaźnik zespolenia (1)] (70) : łzachy, karti z kim kolwiek gray, tańczuy, łpieway FalZioł V 53, V 103; LibLeg 10/92; RejJóz E5; Diar 76, 96 [2 r.]; BibRadz *5, Deut 13/12; RejPos 146v, 351; A gdzie fie iuż w to łidło ktokolwiek záplecie/ Niewiem gdzieby nádeń był nędzniefzy ná łwiece. HistLan E3v; RejZwierc 88; BudBib B3; Zakon zá grzałzne⁸⁰ poczytał/ ktoby fie vmárłego/ trędowátého/ nieczyfte⁸⁰/ ábo czegokolwiek/ y kogokolwiek łplugáwionego á nákoniec łzáty iego dotknął CzechRozm 95v; ModrzBaz 1, 48v; vkázował miełzek z piéniędzmi/ y mowił: á drogi to miełzek? odpowiediál ktokolwiek: tak drogi ile wnim piéniędzy. SkarŻyw 299, 354; GostGosp 38, 142; LatHar 117, 118, 636, Aaa5; A iefli będzie poiman przez kogokolwiek [per quempiam JanStat 627]/ niech będzie ná łálce náłzény SarnStat 156;

od wżelákich práwnych impeticy/ któreby komukolwiek o to/ od kogokolwiek zádawáné byđz mogły/ wolné czyniemy. *SarnStat* 439, 65, 66, 118, 173, 189 (13); *VotSzl Ev*.

Połączenia: »jeden ktokolwiek« (2): Bo nic się nie zda w Rzeczypospolitej wojnie być niesłuszniejszego/ iako to/ że jeden ktokolwiek [*aliquis unus*] aż do swej śmierci wolnie panuje *ModrzBaz* 44v, 25.

»ktokolwiek ih(n)y« = *quiscunque alius JanStat* [szyk 9 : 1] (10): yeftliby szlachta abo cyppecz a bo [!] chto kolwyek ynni był dluzen komv [...] thedy starosta za onym komv dlužno [...] piśacz ma o śprawiedliwośc *MetrKor* 40/817; *KromRozm II* t3; *KromRozm III* K5v; *ZapKościer* 1582/33; *WujNT* 444; [*aby opiekun*] tak z gruntów/ iako y z rzeczy innych po rodzicach pozostałych/ albo po innym kimkolwiek [...] liczbę przed łamemi temi *quorum interest*, wedle Inwontarzów czynił. *SarnStat* 585, 442, 682, 1233 [2 r.].

a. *Wprowadza zdania wtrącone jako nawiasową uwagę luźno związaną z kontekstem [jako podmiot (5), dopełnienie (5), orzecznik (4)] (14)* : *LibLeg* 10/57, 61, 93v; Y dziś wżytki Konfessie wżytkich Krześcijáńskich kościołów ná tej mocnej skále Krístufie záládzonych ktho ie kolwiek przeczytác chce/ bárzo się mocno śprzećiwiáią thym náłzym nowym wymyśłom Polńkim. *RejZwierc* 260; *CzechRozm* 226v; Bo prawdá/ ktokolwiek ia mowi [*a quocunque dicitur*]/ z Duchá świętego pochodzi *ModrzBaz* 28v, 29, 139v; *WujNT* 525; które szkody y krzywdy przez onegóz łámego przyśięęgę któremu szkoda się stálá/ ktokolwiek on będzie [*quicunque ille sit JanStat* 720]/ przed námi ma byđz dowiedziono. *SarnStat* 902 [*idem* 904], 418, 904; *CiekPotr* 76.

W połączeniu z G sg rzeczownika zbiorowego (1): A ná potrzebę R. P. niewydáné [*retenta*]/ ninacz obrácác y wydáwác nie ma [*podskarbi*] [...] *sub poena in duplo de suo* od kogokolwiek narodu śzlácheckiego ná Trybunał pozwány/ *pendenda*. *SarnStat* 417.

b. *Nadaje zdaniu odcień czasowo-warunkowy: gdy, gdyby, jeśli ktoś [w tym: z trybem warunkowym (3)] (5)* : A nie tylko ręką ciáła zábicie ieft frogie v niego/ ále ktokolwiek da iáką przyczynę do tego tak rádá iako y pomocą swojá. *RejAp* 179v; Biádá wam wodzowie ślepi/ ktorzy mowicie; Ktobykolwiek przyśięgł [*Quicumque iuraverit*] ná kościół/ nic to: ále ktoby przyśięgł ná złoto kościeine/ ten winien. *WujNT Matth* 23/16, *Matth* 23/18; *SarnStat* 406.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimka (1): ślubylem ym za tego konya doślicz vczynycz na naszę wielkánocz ktobi kolwiek śnych do mnye przyechal ta rzecz będzie na koniec sprawyona *LibLeg* 11/108.

c. *Względno-nieokreślony, nadaje zdaniu odcień czasowo-warunkowy: gdy, gdyby, jeśli ktoś [w tym: z trybem warunkowym (23), z odpowiednikiem: „tedy” (14); zdanie podrzędne zawsze w antepozycji] (50)* : [*sroka*] pilno śtrzeże, tak iż ktokolwiekby tam wynidz chciał/ thedy go śwem rzegotaniem wydawa. *FalZioł* IV 26a; ktokolwiek swe v kogo naydzie, a przewiedzieli ze tho yeftł yego abi tho wśchitko bilo wroczo *LibLeg* 10/59v; A kto kolwiek to vrzy tedy się obaczy iż wielki pożytek czyni káżdemu żywot śprawiedliwy *RejPs* 85v, Ff7; iż ktobykolwiek ono mieyśce Święte weftu lat náwiedził/ y piéniędzy przynioł/ y do skrzynie włożył/ áby tżłowiek thákowy/ wżyftkich grzochow odpuśztzenie otrzymał *KrowObr* 78v, 32v, 57, 66, 94v; *Leop* 1.Reg 11/7, *Mar* 9/42; *BibRadz* 1.Reg 11/7, *Esth* 4/11, *Matth* 5/41, 1.*Ioann* 4/15; *BielKron* 90; *KwiatKsiąż* M4; *RejAp* [13]; nád kimkolwiek

vźrzyfz Ducha s. sftępuiącego w ołobie gołębiczey/ tedy wiedz iżec to iuż ten ieft/ który z dawná fwiátu obiecan ieft. *RejPos* 9, 3v, 80 *marg*, 117v, 307v, 329 (8); *RejPos* [41²]v; *BudBib Esth* 4/11; *BudNT Mar* 9/41, *Luc* 12/48, k. Kk5v, Kk8; *CzechRozm* 173v; *SkarŻyw* 56, 299; *ActReg* 27; *WujNT Matth* 5/40, 42, 12/32, *Mar* 9/42, 11/23 (8); *SarnStat* 119, 357, 871, 1167; ktokolwiek nie nákrzywi kárku fwego pod iármem iego: tedy ia w mieczu [...] będę náwiedzał táki wżytek lud [*quicumque non curvaverit collum suum ... in gladio ... visitabo gentem illam Vulg Ier* 27/8; ktobykolwiek nie fchylił fzyie fwéy ... mieczem ... náwiedzę naród on *WujBib*] *PowodPr* 14; *SapEpit* B3v.

D. Pytajny: któż (1) :

Wprowadza pytanie retoryczne. W założeniu odpowiedź negatywna: „nikt” (1):

Połączenie: »ktokolwiek inny« (1): Vsłyszawży to mátká iego/ że tak człowiek fwięty ieft Papieżem/ myfliła fámá w łobie rzekąc: Ku komu kolwiek inemu po rádę poydę/ niż ku temu świętemu człowiekowi żebych iemu wżytek żywot fwoy obiáwiła *HistRzym* [39.]

E. W funkcji zaimka przymiotnego: „którykolwiek” wprowadza zdanie przydawkowe (3) : *RejAp* 88v; Tám naydziefz iáko wierny nigdy nie był opuźczón/ ktokolwiek kładzie mocno nádzieję wżytkę fwoię w opiece á w obronie Pána fwego. *RejPos* 116v; Pan káżdego wiernego fwego ták chce mieć y záchowác/ kogokolwiek tu będzye znał w ftałości iego/ aż do przyficia fwego. *RejPos* 278v.

***** Bez wystarczającego kontekstu (5) :** Quisquis – Ktokolwiek. *Calep* [890]b, 52b, 1137b; L dwoie: iedno Łácińskie/ które tak piřać/ ladaco/ lód/ wilk/ ktokolwiek. Drugie *barbarum JanNKarKoch* F, G2.

Cf KTOKOLE, **KTOKOLI**, **KTOKOLWIE**, **KTOKOLWIEK** **BADŹ**, **KTOLE**, **KTOŹKOLWIEK**

KK, JB